6.5.2025

Vero-osasto
Neuvotteleva virkamies Jere Lumme, p. 0295 530 041

Eduskunnan hallintovaliokunta

HE 15/2025 vp

Valtiovarainministeriön asiantuntijalausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi rikostorjunnasta Rajavartiolaitoksessa annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi.

Hallintovaliokunta on pyytänyt valtiovarainministeriön kirjallista asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä laiksi rikostorjunnasta Rajavartiolaitoksessa annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi. Esityksessä ehdotetaan, että Rajavartiolaitos saisi toimivaltuuden estää ja selvittää rajavalvonnan, Rajavartiolaitoksen rikostorjunnan tai Rajavartiolaitokselle säädetyn valvontatehtävän suorittamisen yhteydessä ihmiskaupparikoksia ilman liityntää laittoman maahantulon järjestämiseen.

Rajavartiolaitoksen tutkittavaksi kuuluviin rikoksiin lisättäisiin rajavalvonnan, Rajavartiolaitoksen rikostorjunnan tai Rajavartiolaitokselle säädetyn valvontatehtävän suorittamisen yhteydessä havaittu rahanpesu tai rahanpesurikkomus silloin, kun epäillyn rikoksen esirikos on Rajavartiolaitoksen tutkittavaksi kuuluva rikos taikka kätkemisrikoksen esirikos.

Televalvonnan, muun peitellyn tiedonhankinnan kuin peitellyn tiedonhankinnan tietoverkossa ja henkilön teknisen seurannan toimivaltuuksien rikoksen estämiseksi ja selvittämiseksi ehdotetaan laajenevan kaikkiin sellaisiin Rajavartiolaitoksen tutkittavaksi kuuluviin rikoksiin, jonka enimmäisrangaistus on vähintään neljä vuotta vankeutta, lukuun ottamatta virka- ja sotilasrikoksia, laittoman maahantulon järjestämiseen liittyvää panttivangin ottamista, törkeää ampuma-aserikosta sekä rajavartioviranomaiseen kohdistuvista rikoksista virkamiehen väkivaltaista vastustamista, törkeää lahjuksen antamista ja yleisvaarallisia rikoksia.

Rajavartiolaitokselle ehdotetaan yksinomaan tietoverkossa tehtävän peitetoiminnan ja yksinomaan tietoverkossa tehtävän valeoston toimivaltuuksia. Lisäksi Rajavartiolaitokselle ehdotetaan oikeutta toteuttaa ohjattua tietolähdetoimintaa.

Muutoksilla parannettaisiin Rajavartiolaitoksen rikoksen estämis- ja selvittämiskykyä ja vastattaisiin Rajavartiolaitoksen muuttuneen toimintaympäristön vaatimuksiin yhä vahvemmin kansainvälistyvän ja tietoverkoissa tapahtuvan tai sähköisiä palveluja hyväksi käyttävän rikollisuuden torjumiseksi.

Esityksen lausuntovaiheen aikana valtiovarainministeriö kiinnitti huomiota ehdotuksen vaikutuksiin Tullin rahanpesurikosten tutkinnalle tapauksissa, joissa tutkinta on saanut alkunsa käteisen rahan kuljettamiseen liittyvästä tarkastushavainnosta. Lisäksi valtiovarainministeriö nosti lausunnossaan esiin esityksen tiedonhallintaan kohdistuviin ja taloudellisiin vaikutuksiin.

Valtiovarainministeriön lausunnon perusteella esityksen perusteluja on täsmennetty Rajavartiolaitoksen rajatarkastuksen yhteydessä tapaaman käteisen rahan osalta niin, että ellei ole selvää, että asia kuuluu Rajavartiolaitoksen toimivaltaan, käteisen rahan kuljettamiseen liittyvän rahanpesuepäilyn tutkii vakiintuneen käytännön mukaisesti edelleen Tulli.

Tiedonhallinnan ja taloudellisten vaikutusten osalta esityksessä todetaan, että Rajavartiolaitos käyttää salaisten tiedonhankinta- ja pakkokeinojen kirjaamisessa ja hallinnoimisessa poliisin ylläpitämiä järjestelmiä. Ehdotettavat muutokset eivät perusteluiden mukaan aiheuttaisi merkittäviä muutoksia näihin tietojärjestelmiin ja, että muutoksissa on kysymys lähinnä vähäisistä lisäyksistä tietojärjestelmien käyttäjäprofiileihin ja käyttäjämääriin. Esitetyt toimivaltuudet voivat esityksen mukaan lisätä Rajavartiolaitoksen rikostorjunnassa hankkiman ja käsittelemän tiedon määrää, mutta käsiteltävän tiedon määrän lisääntyminen on kuitenkin maltillista ja vakiintuneiden toimintatapojen vuoksi vaikutukset tiedonhallintaan ovat vähäisiä, eikä laajemmat toimivaltuudet näin ollen aiheuta sanottavia kustannusvaikutuksia.

Valtiovarainministeriö toteaa, että sen esityksen valmistelu- ja lausuntovaiheen aikana esiin nostamat seikat on esityksen jatkovalmistelun aikana huomioitu riittävästi, eikä valtiovarainministeriöllä näin ollen ole enempää lausuttavaa asiassa. Valtiovarainministeriö pitää ehdotettuja muutoksia yleisesti kannatettavina ja perusteltuina.